

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії

Ірина Мандрик, Сергій Пугач

**РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ
СВІТУ**

Методичні рекомендації до виконання практичних робіт

Луцьк 2023

УДК 911.3:33(332.143)

М 23

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № від березня 2023 р.)

Рецензент:

Ільїн Л. В. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельного господарства Волинського національного університету імені Лесі Українки

Мандрик І. П., Пугач С. О.

М 23 *Регіональна економічна і соціальна географія світу* : Методичні рекомендації до виконання практичних робіт. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2023. 51 с.

Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з освітнього компонента «Регіональна економічна і соціальна географія світу» містять до кожної теми питання для усного опитування, методичні вказівки до виконання практичних завдань і перелік рекомендованої літератури.

Рекомендовано здобувачам освіти 2 курсу денної форми навчання галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014.07 «Середня освіта. Географія», освітньо-професійної програми «Середня освіта. Географія. Економіка» освітнього рівня «бакалавр» на базі молодшого спеціаліста.

УДК 911.3:33(332.143)

© Мандрик І., Пугач С., 2023

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Практична робота № 1. Сучасна карта світу.....	5
Практична робота № 2. Західна Європа.....	7
Практична робота № 3. Північна Європа.....	9
Практична робота № 4. Південна Європа.....	11
Практична робота № 5. Центрально-Східна і Південно-Східна Європа.....	14
Практична робота № 6. Центральна Азія.....	15
Практична робота № 7. Південно-Західна Азія.....	18
Практична робота № 8. Південна Азія.....	20
Практична робота № 9. Південно-Східна Азія.....	22
Практична робота № 10. Східна Азія.....	24
Практична робота № 11. Північна Америка (Англо-Америка).....	28
Практична робота № 12-13. Латинська Америка	31
Практична робота № 14. Північна Африка.....	34
Практична робота № 15. Західна і Центральна Африка.....	36
Практична робота № 16. Східна Африка.....	39
Практична робота № 17. Південна Африка.....	41
Практична робота № 18. Австралія.....	43
Практична робота № 19. Океанія.....	45
Політика оцінювання.....	48
Рекомендована література.....	49

ВСТУП

Освітній компонент (ОК) «Регіональна економічна і соціальна географія світу» є важливою складовою багатогранного блоку загальної підготовки бакалавра на базі молодшого спеціаліста галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014.007 «Середня освіта. Географія», освітньо-професійної програми «Середня освіта. Географія. Економіка».

Засвоєння даного ОК дає змогу здобувачам освіти поглибити знання про сучасні регіони світу, особливості їх формування та розвитку, природно-ресурсний потенціал, населення, особливості розвитку і розміщення галузей господарства, зовнішньоекономічні зв'язки.

Мета навчальної дисципліни – сформувати цілісний просторово-часовий погляд у здобувачів освіти на сучасні соціально-економічні і політичні процеси в різних регіонах і країнах світу, сформувати чіткі знання та навички складання їх комплексної суспільно-географічної характеристики.

Завдання навчальної дисципліни: навчити здобувачів освіти складати опис історико-географічних регіонів світу; характеризувати регіональні відмінності у рівнях соціально-економічного розвитку різних типів країн; давати оцінку сучасного рівня і характеру економічної інтеграції країн; складати регіональні комплексні економіко- та соціально-географічні характеристики окремих регіонів і країн світу; давати аналіз регіональних економіко- і соціально-географічних закономірностей розвитку.

Набуті *компетентності* дадуть можливість географу використовувати отримані знання при аналізі соціально-економічних процесів та оцінці господарського комплексу країн і регіонів світу; визначенні проблем регіонального розвитку. У результаті вивчення ОК здобувачі повинні набути *вміння* давати комплексну суспільно-географічну характеристику країн світу за регіонально-континентальним принципом, зокрема, аналізувати природно-ресурсний потенціал, населення, галузеву та територіальну структуру господарства, зовнішньоекономічні зв'язки країн; характеризувати динаміку, тенденції, закономірності та перспективи розвитку соціальних, економічних та політичних процесів у регіонах світу.

На вивчення ОК відводиться 150 годин / 5 кредитів ECTS, з них лекції – 34 год., практичні (семінарські) заняття – 38 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 1

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРАЇН ЄВРОПИ ТА АЗІЇ

Практична робота № 1

Тема. **Сучасна карта світу**

Мета: засвоїти базові поняття політичної карти; засвоїти підходи до класифікації країн за різними ознаками та типізації країн за рівнем соціально-економічного розвитку; ознайомитися з поняттям «історико-географічні регіони світу», принципами їх виділення; сформулювати вміння аналізувати політичну карту світу; закріпити практичні навички роботи з політичною картою світу.

Питання для обговорення

1. Суть поняття «політична карта світу». Базові поняття: територія і кордони. Політико-територіальні утворення.
2. Кількісні і якісні зміни на політичній карті світу.
3. Основні класифікації країн світу.
4. Класифікація країн за площею і чисельністю населення.
5. Класифікація країн за державним устроєм і формою правління.
6. Класифікація країн за ідеологічною орієнтацією.
7. Типологія країн за рівнем соціально-економічного розвитку. Різні підходи до даної типології.
8. Історико-географічні регіони світу, принципи їх виділення.
9. Міжнародні організації.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу, заповнити таблицю 1, вписавши у відповідні колонки кількість та приклади країн.

Таблиця 1

Класифікація країн світу за державним ладом

Регіони світу /кількість країн	Форми правління				Форми державного устрою	
	Республіки	Монархії		Держави у складі Співдружн. (Брит.)	Унітарні країни	Федеративні країни
		конституційні	абсолютні			
Європа						
Азія						
Африка						

Англо-Америка						
Латинська Америка						
Австралія й Океанія						
Усього						

2. З'ясувати письмово суть понять: «колонія», «заморська територія», «протекторат», «підопічна територія», «домініон», «підмандатні території», «кондомініум». Зробити короткий термінологічний словник. Нанести на контурну карту залежні території Франції, США, Великобританії, Нідерландів, Данії.
3. У вигляді таблиці розглянути сучасні підходи до регіонального поділу світу за В. Безуглим і С. Козинець та ООН.
4. Нанести на контурну карту світу типи країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
5. Створити словник «Міжнародні організації та союзи». З'ясувати суть організації, мету створення, штаб-квартиру (НАТО, ООН, ЄС, АНЗЮС, АНЗЮК, ЄАВТ, ОПЕК, НАФТА, АТЕС, АСЕАН, СААРК, ЛАД, МАГАТЕ, ВООЗ, МВФ, ЮНЕСКО, ФАО).

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія світового господарства з основами економіки : навч. посіб. / за ред. Олійника Я. Б., Смирнова Г. Г. Київ : Знання, 2011. 637 с.
3. Дахно І. І., Тимофіїв С. М. Країни світу: довідник. Київ: МАПА, 2005. 608 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : навч. посібник / за ред. С. П. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ: Знання, 2007. 292 с.
6. Міжнародні організації : навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, В.В. Ковалевського. Київ: ЦУЛ, 2003. 288 с.
7. Соціально-економічна географія світу / за ред. С.П. Кузика. Тернопіль, 1998. 256 с.
8. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний

довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с.

9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Київ: Либідь, 2000. 416 с.

10. Яценко Б. П., Бабарицька В. К. Країнознавство: основи теорії : навч. посіб. Київ: Либідь, 2009. 312 с.

Практична робота № 2

Тема. Західна Європа

Мета: сформувати систему знань про склад регіону, особливості ЕГП, населення, господарства країн Західної Європи; визначити значення інтеграційних процесів у формуванні господарства регіону; розвивати уміння обґрунтовувати і порівнювати галузеву і територіальну структуру господарства окремих країн регіону; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону Західна Європа. Особливості ЕГП.
2. Природні умови і ресурси країн регіону.
3. Населення, особливості розселення і трудові ресурси країн регіону.
4. Господарство країн Західної Європи. Роль країн регіону у світовій економіці і політиці.
5. Характерні риси Західноєвропейської регіональної транспортної системи.
6. Роль міжнародного туризму в економіці країн Західної Європи.
7. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону. Місце країн на світовому ринку.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу та рекомендовану літературу, заповнити таблицю 1 «Країни Західної Європи, 2022 р.».

Таблиця 1

Країни Західної Європи, 2022 р.

Країна	Столиця	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб	ВВП на душу населення, дол. США

2. На контурній карті позначити і підписати країни Західної Європи та їх столиці.

3. Скласти коротку порівняльну економіко-географічну характеристику Німеччини, Франції і Великобританії, заповнивши таблицю 2.

Таблиця 2

Порівняльна економіко-географічна характеристика Німеччини, Франції та Великобританії

№ п/п	Показники	Німеччина	Франція	Великобританія
1.	Територія, тис. км ²			
2.	Країни-сусіди			
3.	Форма правління, адміністративно-територіальний устрій			
4.	Населення (загальна чисельність), млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста			
5.	Природні ресурси: - мінеральні - водні - лісові			
6.	Структура ВВП, %			
7.	Галузі спеціалізації промисловості			
8.	Головні промислові центри			
9.	Найбільші промислові компанії			
10.	Основні галузі: - рослинництва - тваринництва			
11.	Основні транспортні магістралі Найбільші морські порти			
12.	Товарна структура: - експорту - імпорту			
13.	Основні торговельні партнери			
14.	Найвизначніші туристичні об'єкти і місця			
15.	Економічні райони			

3. Вказати галузі міжнародної спеціалізації малих високорозвинених країн Західної Європи (Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Австрія, Швейцарія, Ірландія). Назвати найбільші ТНК у даних країнах. Результати оформити у вигляді таблиці.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесневич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Дахно І. І., Тимофіїв С. М. Країни світу : довідник. Київ : МАПА, 2005. 608 с.
5. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
6. Кузик С. С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 3

Тема. Північна Європа

Мета: розкрити значення ЕГП та його вплив на розміщення населення та господарства країн Північної Європи; визначити спільні та відмінні риси соціально-економічного розвитку країн регіону; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону, оцінка ЕГП. Природні умови і ресурси.
2. Населення Північної Європи, основні демографічні процеси.
3. Особливості розвитку і розміщення промисловості.
4. Сільське господарство, особливості розвитку та спеціалізація.
5. Транспортна інфраструктура та основні види транспорту.
6. Значення регіону у світовому господарстві. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Практичні завдання

1. На основі використання літературних і картографічних джерел скласти порівняльну економіко-географічну характеристику країн Північної

Європи (за варіантами: варіант 1 – Швеція, Фінляндія, Ісландія; варіант 2 – Швеція, Норвегія, Данія). Результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

**Порівняльна економіко-географічна характеристика країн
Північної Європи**

№ п/п	Показники	Швеція	1 в. Фінляндія 2 в. Норвегія	1 в. Ісландія 2 в. Данія
1.	Територія, тис. км ²			
2.	Країни-сусіди			
3.	Форма правління, адміністративно-територіальний устрій			
4.	Населення (загальна чисельність), млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста			
5.	Природні ресурси, у т. ч.: - мінеральні - лісові - водні та гідроенергетичні			
6.	Структура ВВП, %			
7.	Галузі спеціалізації промисловості			
8.	Основні галузі: - рослинництва - тваринництва			
9.	Транспортна система: - основні транспортні магістралі - головні морські порти			
10.	Товарна структура: - експорту - імпорту			
11.	Основні торгівельні партнери			

- Письмово дати оцінку економіко-географічного положення країн Північної Європи. Яке значення має півострівне і острівне положення країн регіону?
- На контурну карту нанести країни регіону. Підписати їх столиці. Позначити найбільші промислові центри, морські порти та зони спеціалізації сільського господарства.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Дахно І. І., Тимофіїв С. М. Країни світу: довідник. Київ : МАПА, 2005. 608 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ: Знання, 2008. 292 с.
7. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с.
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ: Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 4 **Тема. Південна Європа**

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, природно-ресурсного потенціалу, населення, господарства країн Південної Європи; визначити територіальні відмінності у структурі господарства країн, їхнє місце у МТПП; визначити роль міжнародного туризму у структурі господарства та ВВП країн регіону; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону Південна Європа. Особливості ЕГП.
2. Природні умови і ресурси країн регіону.
3. Населення, особливості розселення і трудові ресурси країн регіону.
4. Особливості розвитку і розміщення промисловості країн регіону
5. Сільське господарство країн Південної Європи.
6. Характерні риси транспорту регіону.
7. Роль міжнародного туризму в економіці країн Південної Європи.
8. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу та рекомендовану літературу, заповнити таблицю 1 «Країни Південної Європи, 2022 р.».

Країни Південної Європи, 2022 р.

Країна	Столиця	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб	ВВП на душу населення, дол. США

2. Користуючись додатковими джерелами інформації, картами атласу, порівняти промисловість Італії та Іспанії за таким планом:

- 1) Частка промисловості у створенні ВВП країни;
- 2) Добувні галузі;
- 3) Обробні галузі (зазначаючи центри);
- 4) Високотехнологічні галузі промисловості;
- 5) Галузі, які визначають участь країни у МГПП;
- 6) Найбільші промислові центри;
- 7) Провідні промислові підприємства і ТНК;
- 8) Експорт промислової продукції;
- 9) Імпорт промислової продукції.

3. Використовуючи карти атласу, літературні джерела, дані таблиці 3, дати стисло характеристику економічних районів Італії у вигляді таблиці 2. Нанести економічні райони і найбільші міста на контурну карту.

Таблиця 2

Економічні райони Італії

Назва району	Склад району (провінції)	Спеціалізація		Головні міста
		промисловості	сільського господарства	
Північно-Західний				
Північно-Східний				
Центральний				
Південний				

4. Пояснити, чому в північній частині Італії поширений рух за автономізацію і навіть вихід зі складу держави? (Для відповіді використати табл. 3).

Таблиця 4

Територіальна диференціація соціально-економічного розвитку Італії

Провінція	Адміністративний центр	Індекс рівня життя (Італія = 1)
Північно-Західний економічний район		
Валле-д'Аоста	Аоста	1,23
П'ємонт	Турін	1,13
Ломбардія	Мілан	1,28
Лігурія	Генуя	1,15

Північно-Східний економічний район		
Трентіно-льто-Адідже	Тренто	1,18
Венето	Венеція	1,11
Фріулі-венеція-Джулія	Трієст	1,16
Емілія-Романья	Болонья	1,22
Центральний економічний район		
Тоскана	Флоренція	1,07
Марке	Анкона	0,99
Умбрія	Перуджа	0,98
Лаціо	Рим	1,14
Південний економічний район		
Абруццо	Л'Акуїла	0,90
Кампанія	Неаполь	0,70
Апулія	Барі	0,73
Базиліката	Потенца	0,64
Калабрія	Катандзаро	0,60
Сицилія	Палермо	0,70
Сардинія	Кальярі	0,75
Молізе	Кампобасо	0,78

5. Використовуючи карти атласу та літературні джерела, визначити спеціалізацію та особливості розвитку сільського господарства Греції.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесневич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Дахно І. І., Тимофіїв С. М. Країни світу : довідник. Київ : МАПА, 2005. 608 с.
5. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
6. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
7. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
8. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ: Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 5

Тема. Центрально-Східна і Південно-Східна Європа

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, природно-ресурсного потенціалу, населення, господарства країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; виявити спільні та відмінні риси у розвитку і розміщенні галузей господарства країн регіону; провести порівняльний аналіз макроекономічних показників; розвивати вміння і навички працювати з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Формування політичної карти Центрально-Східної та Південно-Східної Європи. Причини утворення самопроголошених та невизнаних республік.
2. Природні умови і ресурси як важливі чинники формування господарства регіону.
3. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в країнах регіону.
4. Особливості соціально-економічного розвитку та загальна характеристика господарства країн регіону.
5. Транспортна система регіону.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки регіону.

Практичні завдання

1. За картами атласу та літературними джерелами скласти таблицю 1 «Політична карта Центрально-Східної та Південно-Східної Європи», в якій відобразити: офіційну назву країни, столицю, рік здобуття незалежності, державний устрій, форму правління, площу, чисельність населення на 2022 р. Нанести країни та їх столиці на контурну карту.
2. Нанести на контурну карту основні родовища мінеральних ресурсів у країнах регіону.
3. Назвати самопроголошені та частково визнані республіки в межах регіону. Пояснити причини їх утворення.
4. Виявити основні тенденції галузевої структури ВВП кожної країни на 2006 р. і на 2020 р. Вихідну інформацію занести в таблицю 2. Дати оцінку. Назвати країни з високою часткою сільського господарства. Пояснити, чим це зумовлено.

Таблиця 2

Галузева структура ВВП країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у 2006 і 2020 рр.

Країни	Сільське господарство		Промисловість		Сфера послуг	
	2006	2020	2006	2020	2006	2020

Албанія	23,3		18,8		57,9	
Білорусь	9,3		31,6		39,1	
Болгарія	8,9		30,1		61,0	
Боснія і Герцоговина	14,2		30,8		55,0	
Естонія	3,4		28,0		68,6	
Латвія	3,7		26,3		70,0	
Литва	5,5		33,3		61,2	
Молдова	21,5		22,0		56,5	
Північна Македонія	13,0		27,7		59,3	
Польща	4,8		31,2		64,0	
Румунія	10,1		34,7		55,2	
Сербія	16,6		25,5		57,9	
Словаччина	3,8		31,4		64,8	
Словенія	2,3		34,7		62,9	
Угорщина	3,1		32,1		64,8	
Україна	8,0		26,0		66,0	
Хорватія	6,8		30,9		62,3	
Чехія	2,8		37,8		59,4	
Чорногорія	2,0		30,0		68,0	

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Дахно І. І., Тимофіїв С. М. Країни світу : довідник. Київ : МАПА, 2005. 608 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с.
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 6 Тема. **Центральна Азія**

Мета: провести порівняльний аналіз ЕГП, природних умов і ресурсів, населення країн Центральної Азії; виявити спільні та відмінні риси у розвитку і

розміщенні галузей господарства країн регіону; визначити роль і значення сільського господарства в економіці країн регіону; розвивати вміння і навички працювати з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Економіко-географічне та геополітичне положення країн Центральної Азії.
2. Природні умови і ресурси як важливі чинники формування господарства країн регіону.
3. Основні демографічні показники. Соціальні проблеми.
4. Сучасний стан та проблеми соціально-економічного розвитку країн регіону.
5. Промисловість та сільське господарство країн регіону: спільні та відмінні риси.
6. Транспортна система регіону.
7. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Практичні завдання

1. За даними таблиці 1 проаналізувати основні демографічні показники в країнах Центральної Азії у 2020 р. Дати оцінку рівня народжуваності в країнах регіону. Визначити країну з найвищим показником природного приросту населення.

Таблиця 1

Основні демографічні показники в країнах Центральної Азії, 2020 р.

Країна	Чисельність населення, млн. осіб	Коефіцієнт народжуваності, на 1000 жителів	Коефіцієнт смертності, на 1000 жителів	Коефіцієнт природного приросту, %
Казахстан	18,5	23	7	1,5
Киргизстан	6,5	25	5	1,9
Таджикистан	9,2	25	4	2,2
Туркменістан	5,9	24	7	1,7
Узбекистан	33,5	22	5	1,7

2. За даними таблиці 1 побудувати стовпчикові діаграми чисельності та природного приросту населення в країнах Центральної Азії.
3. Скласти письмову характеристику бавовнопромислового комплексу Центральної Азії за такими основними сферами: 1) сировинна – вирощування бавовнику; 2) переробна – первинна обробка бавовнику-сирцю; бавовняна промисловість (прядіння – ткацтво – оздоблення);

трикотажна промисловість; виробництво килимів; швейна промисловість; олійно-жирова промисловість (виробництво бавовняної олії) та ін.; 3) виробництво засобів виробництва – хімічна промисловість (виробництво мінеральних добрив і отрутохімікатів); машинобудування – тракторне, бавовнозбиральні комбайни, устаткування для легкої промисловості та ін.; 4) виробнича інфраструктура – засоби зберігання, транспортування та реалізації продукції.

4. Скласти таблицю 2 «Місце сільського господарства в економіці країн Центральної Азії» і зробити її письмовий порівняльний аналіз»

Таблиця 2

Місце сільського господарства в економіці країн Центральної Азії

Показники	Казах-стан	Узбеки-стан	Туркме-ністан	Таджи-кистан	Кирги-стан
Частка сільського господарства у ВВП, %					
Частка населення, зайнятого в сільському господарстві, %					
Частка тваринництва в загальній вартості продукції сільського господарства, %					
Частка продукції сільського господарства в експорті країни, %					
Головні галузі рослинництва					
Головні галузі тваринництва					
Перелік експортної сільськогосподарської продукції					

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесневич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.

7. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 7

Тема. Південно-Західна Азія

Мета: провести порівняльний аналіз ЕГП, природних умов і ресурсів, населення країн регіону; виявити спільні та відмінні риси у розвитку і розміщенні галузей господарства країн регіону; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країн регіону; розвивати вміння і навички працювати з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону Південно-Західна Азія. Особливості ЕГП.
2. Природні умови і ресурси країн регіону.
3. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в регіоні. Етнотериторіальні конфлікти.
4. Сільське господарство країн Південно-Західної Азії.
5. Характерні риси розвитку і розміщення промисловості.
6. Роль міжнародного туризму в економіці країн регіону.
7. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу та рекомендовану літературу, заповнити таблицю 1 «Країни Південно-Західної Азії, 2022 р.». На контурній карті позначити і підписати країни регіону та їх столиці.

Таблиця 1

Країни Південно-Західної Азії, 2022 р.

Країна	Столиця	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб	ВВП на душу населення, дол. США

2. Користуючись картами атласу і навчальною літературою, дати порівняльну характеристику господарського комплексу країн Закавказзя. Результати оформити у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Господарський комплекс країн Закавказзя

Країна	Основні природні ресурси	Найважливіші галузі промисловості	Сільське господарство

Грузія			
Вірменія			
Азербайджан			

3. За даними таблиці 3 розрахувати частку країн Перської у світовому видобутку нафти і природного газу. Заповнити таблицю 3. Результати проаналізувати. За даними таблиці 3 побудувати стовпчикові діаграми видобутку нафти і природного газу в країнах регіону.

Таблиця 3

**Видобуток нафти і природного газу в країнах Перської затоки,
2019 р.**

Країна	Видобуток нафти, млн. т	Частка у світовому видобутку, %	Видобуток природного газу, млрд. м ³	Частка у світовому видобутку, %
Саудівська Аравія	556,5		113,6	
ОАЕ	180,2		62,5	
Кувейт	144,0		18,4	
Катар	78,5		178,1	
Оман	47,3		36,3	
Бахрейн	-		16,9	
<i>Світ</i>	<i>4484,5</i>	<i>100,0</i>	<i>3989,3</i>	<i>100,0</i>

4. Підібрати необхідну інформацію для економіко-географічної характеристики Туреччини. Результати оформити у вигляді таблиці 4.

Таблиця 4

Економіко-географічна характеристика Туреччини

Показники	Характеристика
Площа	
Населення	
Чисельність	
Щільність	
Рівень урбанізації	
Найбільші міста	
Природні ресурси	
Мінеральні ресурси (паливні)	
Мінеральні ресурси (рудні)	
Мінеральні ресурси (нерудні)	
Водні	
Лісові	
Ґрунтові	
Природно-рекреаційні	
Загальна характеристика господарства	
Динаміка ВВП	
ВВП на душу населення	
Структура ВВП, %	
Промисловість	
Галузі спеціалізації	

Головні промислові вузли і центри (із зазначенням їх галузевої структури)	
Сільське господарство	
Рослинництво	
Тваринництво	
Транспорт	
Розвинені види транспорту	
Найбільші морські порти	
Зовнішня торгівля	
Товарна структура експорту	
Товарна структура імпорту	
Основні торгівельні партнери	

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. 226 с.
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 8

Тема. Південна Азія

Мета: охарактеризувати склад регіону, особливості розміщення та формування населення, ресурсозабезпеченість, загальні ознаки господарства країн Південної Азії; визначити роль азійських країн у світовому господарстві; розвивати вміння обґрунтовувати галузеву структуру господарства країн регіону; розвивати картографічні компетенції на основі аналізу карт.

Питання для обговорення

1. Склад регіону Південна Азія. Особливості ЕГП.
2. Природні умови і ресурси країн регіону.

3. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в регіоні. Демографічні та соціальні проблеми.
4. Сільське господарство країн Південної Азії.
5. Характерні риси розвитку і розміщення промисловості.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону. Країни Південної Азії на світових ринках.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу та рекомендовану літературу, заповнити таблицю 1 «Країни Південної Азії, 2022 р.».

Таблиця 1

Країни Південної Азії, 2022 р.

Країна	Столиця	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб	ВВП на душу населення, дол. США

2. За картами атласу і літературними джерелами скласти картосхему «Промисловість і сільське господарство Південної Азії», на якій позначити найважливіші родовища корисних копалин, електростанції, найбільші промислові центри із зазначенням їх галузей спеціалізації, зони і райони вирощування сільськогосподарських культур.
3. Використовуючи карти атласу, літературні джерела, дати стислу характеристику економічних районів Індії, заповнивши таблицю 2. Пояснити, які економічні райони мають найвищий рівень розвитку і чому.

Таблиця 3

Економічні райони Індії

Назва району	Основні природні ресурси	Спеціалізація		Головні міста
		промисловості	сільського господарства	
Західний				
Північно-Західний				
Східний				
Північно-Східний				
Північний				
Південний				
Центральний				

4. Письмово охарактеризувати етнічний і релігійний склад населення країн Південної Азії. Які проблеми пов'язані з строкатим етнічним і релігійним складом населення в Індії та інших країнах регіону?

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
4. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
5. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 9

Тема. Південно-Східна Азія

Мета: визначити місце країн в міжнародному поділі праці; скласти порівнювальну економіко-географічну характеристику НІК Південно-Східної Азії; охарактеризувати структуру господарства країн; розвивати навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Економіко-географічне та транспортно-географічне положення.
2. Формування політичної карти Південно-Східної Азії.
3. Природні умови і ресурси.
4. Населення і трудові ресурси регіону.
5. Роль і місце країн регіону у світовій економіці.

6. Особливості розвитку господарства регіону.
7. Нові індустріальні країни (НІК): особливості соціально-економічного розвитку.
8. Сфера послуг та зовнішньоекономічна діяльність.

Практичні завдання

1. Дати оцінку економіко- і транспортно-географічного положення країн Південно-Східної Азії. Вказати особливості, які впливають на участь країн регіону у міжнародному територіальному поділі праці.
2. Використовуючи карти атласу і навчальну літературу, заповнити таблицю 1 «Політична карта Південно-Східної Азії»

Таблиця 1

Політична карта Південно-Східної Азії

Країна	Столиця	Рік здобуття незалежності	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб

3. На контурній карті позначити та підписати країни Південно-Східної Азії та їх столиці.
4. За картами атласу і літературними джерелами скласти порівняльну економіко-географічну характеристику нових індустріальних країн (НІК) Південно-Східної Азії. Результати оформити у таблиці 2.

Таблиця 2

Нові індустріальні країни Південно-Східної Азії

Показники	Сінгапур	Індонезія	Малайзія	Таїланд	Філіппіни
Територія, тис. км ²					
Населення млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста					
Мінеральні ресурси					
Структура ВВП, %					
ВВП на душу населення					
Галузі спеціалізації					

промисловості					
Головні промислові центри					
Основні галузі: рослинництва тваринництва					
Найбільші морські порти					
Експортні товари					
Імпортні товари					
Основні торговельні партнери					

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу: підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 10

Тема. Східна Азія

Мета: охарактеризувати склад регіону, особливості розміщення та формування населення, ресурсозабезпеченість, загальні ознаки господарства країн Східної Азії; визначити роль країн у світовому господарстві; дослідити вплив цих країн на розвиток Азійсько-Тихоокеанського регіону; їхню участі у

МГПП; розвивати вміння обґрунтовувати галузеву і територіальну структуру господарства країн регіону.

Питання для обговорення

1. Склад регіону Східна Азія. Особливості ЕГП.
2. Природні умови і ресурси країн регіону.
3. Населення, особливості розселення і трудові ресурси країн регіону. Демографічні та соціальні проблеми.
4. Особливості розвитку і розміщення промисловості країн регіону
5. Сільське господарство країн Східної Азії.
6. Характерні риси транспорту регіону. Роль морського транспорту в економіці Китаю і Японії.
7. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу та рекомендовану літературу, заповнити таблицю 1 «Країни Східної Азії, 2022 р.». Нанести країни та їх столиці на контурну карту.

Таблиця 1

Країни Східної Азії, 2022 р.

Країна	Столиця	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб	ВВП на душу населення, дол. США

2. За картами атласу і навчальною літературою дати коротку економіко-географічну характеристику Японії. Результати оформити у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Економіко-географічна характеристика Японії

Показники	Характеристика
Площа, склад (назва островів)	
Населення	
Чисельність	
Природний приріст	
Щільність	
Рівень урбанізації	
Природні ресурси	
Мінеральні	
Водні	
Лісові	
Ґрунтові	
Агрокліматичні	

Природно-рекреаційні	
Загальна характеристика господарства	
Динаміка ВВП	
ВВП на душу населення	
Структура ВВП, %	
Промисловість	
Галузі спеціалізації	
Найбільші промислові компанії	
Головні промислові вузли і центри (із зазначенням їх галузевої структури)	
Сільське господарство	
Структура і спеціалізація сільського господарства	
Рослинництво	
Тваринництво	
Транспорт	
Розвинені види транспорту	
Найбільші морські порти	
Зовнішня торгівля	
Структура експорту	
Структура імпорту	
Сальдо торгівельного балансу	
Основні торгівельні партнери	

3. На контурну карту нанести провінції, автономні райони (АР), міста центрального підпорядкування (Пекін, Шанхай, Тяньцзінь), спеціальні адміністративні райони (Сянган (Гонконг) і Аоминь (Макао)) та економічні райони Китаю (за даними табл. 3).

Таблиця 3

Адміністративно-територіальний поділ і економічні райони Китаю

№ п/п	Адміністративні одиниці економічного району	Адміністративний центр
1. Північно-Східний економічний район		
1	Хейлуцзян	Харбін
2	Цзилінь (Гірін)	Чанчунь
3	Ляонін	Шеньян
2. Північний економічний район		
1	АР Внутрішня Монголія	Хух-Хото
2	Шаньсі	Тайюань
3	Хебей	Шицзичжуан
3. Східний економічний район		
1	Шеньдун	Цзинань
2	Цзянсу	Нанкін
3	Аньхой	Хефей
4	Чжецзян	Ханчжоу
5	Цзянсі	Наньчан
6	Фуцзянь	Фучжоу
4. Центрально-Південний економічний район		

1	Хенань	Чженчжоу
2	Хубей	Ухань
3	Хунань	Чанша
4	Гуансі-Чжуанський АР	Наньнін
5	Гуандун	Гуаньчжоу
6	Хайнань	Хайкоу
5. Північно-Західний економічний район		
1	Сінцзян-Уйгурський АР	Урумчі
2	Цинхай	Синін
3	Ганьсу	Ланьчжоу
4	Нінся-Хуейський АР	Іньчуань
5	Шеньсі	Сіань
6. Південно-Західний економічний район		
1	Тибетський АР	Лхаса
2	Сичуань	Ченду
3	Юньнань	Куньмін
4	Гуйчжоу	Гуйян

4. За картами атласу та літературними джерелами виявити розселення найбільших етносів (чисельністю понад 1млн осіб) на рівні провінцій і автономних районів. Результати занести в таблицю 4.

Таблиця 4

Основні етноси Китаю

Етнос	Чисельність	Розселення	Релігія

5. Проаналізувати геополітичну ситуацію на півострові Корея та її вплив на розвиток держав Республіка Корея та КНДР. Виявити спільні та відмінні риси в житті населення та демографічних процесах

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесневич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.

6. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.

7. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.

8. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.

9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 2

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРАЇН АМЕРИКИ, АФРИКИ, АВСТРАЛІЇ ТА ОКЕАНІЇ

Практична робота № 11

Тема. **Північна Америка (Англо-Америка)**

Мета: розглянути сукупність і особливості природних і соціально-економічних передумов, що впливають на розвиток економіки США та Канади, дати оцінку значення природних ресурсів у розвитку і розміщенні галузей господарства; вивчити галузеву і територіальну структури господарства країн регіону; удосконалити навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад території та оцінка ЕГП країн регіону, його вплив на розвиток і розміщення господарства і населення.
2. Формування території та сучасний адміністративний поділ США та Канади.
3. Вплив природних умов і ресурсів на галузеву і територіальну структуру господарства США і Канади.
4. Галузева структура і особливості розміщення промисловості США та Канади: спільні та відмінні риси..
5. Особливості розвитку та спеціалізація сільського господарства США та Канади.
6. Характерні риси Північноамериканської регіональної транспортної системи.
7. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Англо-Америки. Роль країн у світовій економіці.
8. Економічні райони США та Канади.

Практичні завдання

1. На контурну карту нанести адміністративно-територіальний поділ США та Канади, позначивши адміністративні центри штатів та провінцій.
2. На контурну карту США і Канади нанести найбільші родовища корисних копалин, основні промислові центри з показом найголовніших галузей промисловості і зони спеціалізації сільського господарства країн.
3. Користуючись навчальною літературою і довідковим матеріалом, письмово пояснити, що таке «пшеничний пояс», «кукурудзяно-соевий пояс», «молочний пояс», «бавовниковий пояс», «м'ясний пояс» США? Назвати штати, де вони розташовані.
4. Використовуючи навчальну літературу, карти атласів, довідковий матеріал, скласти порівняльну економіко-географічну характеристику трьох головних економічних районів США. Результати оформити у вигляді таблиці 1. Зробити загальний висновок про спільні та відмінні риси господарства трьох головних районів США.

Таблиця 1

Порівняльна економіко-географічна характеристика головних економічних районів США

Показники	Головні економічні райони		
	Північ	Південь	Захід
Мінерально-сировинні ресурси			
Водні і гідроенергетичні ресурси			
Агрокліматичні і земельні ресурси			
Галузі спеціалізації промисловості			
Головні промислові центри, їх спеціалізація			
Спеціалізація сільського господарства			
Головні транспортні магістралі, морські та річкові порти			

5. Використовуючи карти атласу та навчальну літературу, дати характеристику промислового комплексу Канади, заповнивши таблицю 2.

Промисловий комплекс Канади

Галузь промисловості	Фактори, які впливають на її розміщення	Основні промислові центри

Довідковий матеріал

Райони Бюро переписів (цензів) США - поділ території США на три великі райони, що склалися історично – Північ, Південь і Захід. Північ ділять на Північний Схід і Середній Захід. Сучасний поділ, згідно Бюро цензів, включає 9 регіонів:

I. Північ 1. **Північний Схід** (Нова Англія, Середньо-Атлантичні штати)
2. **Середній Захід** (Північно-Східний Центр, Північно-Західний Центр).

II. Південь 3. **Південь** (Південно-Атлантичні штати, Південно-Східний центр, Південно-Західний Центр).

III. Захід 4. **Захід** (Гірські штати, Тихоокеанські штати).

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.

2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.

3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.

4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.

5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.

6. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.

7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.

8. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.

9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 12-13
Тема. Латинська Америка

Мета: сформувати систему знань про склад регіону, особливості ЕГП, населення, господарства країн Латинської Америки; визначити місце країн в міжнародному поділі праці; визначити значення інтеграційних процесів у формуванні господарства регіону; скласти порівняльну економіко-географічну характеристику ключових країн Латинської Америки; охарактеризувати структуру господарства країн; розвивати навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Формування політичної карти. Економіко-географічне та транспортно-географічне положення.
2. Природні умови і ресурси країн Латинської Америки.
3. Населення і трудові ресурси регіону. Демографічні і соціальні проблеми.
4. Роль і місце країн регіону у світовій економіці.
5. Особливості розвитку господарства регіону.
6. Нові індустріальні країни Латинської Америки (НІК): особливості соціально-економічного розвитку.
7. Роль міжнародного туризму в економіці окремих країн.
8. Зовнішньоекономічна діяльність країн регіону.

Практичні завдання

1. Скласти таблицю «Політична карта Латинської Америки», вказавши суверенні держави і залежні території. Позначити країни та їх столиці на контурній карті.

Таблиця 1

Політична карта Латинської Америки

Назва країни	Столиця	Рік здобуття незалежності	Державний устрій	Форма правління	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб

2. На основі використання літературних і картографічних джерел скласти порівняльну економіко-географічну характеристику Мексики, Аргентини та Бразилії. Результати оформити у вигляді таблиці 2. Зробити письмовий висновок про спільні та відмінні риси господарства країн.

Таблиця 2

Порівняльна економіко-географічна характеристика Мексики, Бразилії та Аргентини

Показники	Мексика	Бразилія	Аргентина
Територія, тис. км ²			

Країни-сусіди			
Форма правління, адміністративно- територіальний устрій			
Населення (загальна чисельність), млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста Етнічний склад населення			
Природні ресурси, у т. ч.: - мінеральні - лісові - водні та гідроенергетичні			
Структура ВВП, %			
Галузі спеціалізації промисловості та найбільші промислові центри			
Основні галузі: - рослинництва - тваринництва			
Транспортна система: - основні транспортні магістралі - головні морські порти			
Товарна структура: - експорту - імпорту			
Основні торгівельні партнери			
Економічні райони			
Найвизначніші туристичні об'єкти і місця			

3. Користуючись картами атласу та навчальною літературою, виявити ступінь забезпеченості Андських країн мінеральними ресурсами. Заповнити таблицю 1. Зробити висновки.

Таблиця 1

Забезпеченість Андських країн мінеральними ресурсами

Країна	Мінеральна сировина	Запаси
Венесуела		
Болівія		
Еквадор		
Колумбія		
Перу		

4. Використовуючи навчальну літературу та статистичні дані Всесвітньої Туристичної Організації (ЮНВТО), дати характеристику туристичної галузі однієї з країн Центральної Америки та Вест-Індії за планом:
 - місце міжнародного туризму в економіці країни;
 - динаміка туристичних прибуттів до країни;
 - прибутки від туризму;
 - географія в'їзного туризму;
 - основні види туризму;
 - головні туристичні центри і дестинації.
5. Використовуючи карти атласу та навчальну літературу, дати характеристику транспортної системи Латинської Америки. Обґрунтувати конфігурацію транспортної мережі та її значення. Нанести на контурну карту порти (Веракрус, Тампіко, Панама, Гавана, Сан-Луїс, Салвадор, Монтевідео, Буенос-Айрес, Ріо-де-Жанейро, Сан-Паулу, Ресіфі, Каракас, Гуаякіль, Порт-оф-Спейн, Сан-Хуан).
6. Письмово пояснити, чому країни Центральної Америки називають «банановими республіками». Показати участь країн регіону у МТПП. Проаналізувати товарну структуру експорту та імпорту.

Рекомендована література

1. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Блій де Г. , Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти : пер. з англ. Київ : Либідь, 2004. 740 с.
4. Дахно І. І., Тимофіїв С. М. Країни світу: Енциклопедичний дов. Київ : Мапа, 2005. 606 с.
5. Економіка зарубіжних країн / за ред. Ю.Т. Козака. Київ, 2007. 544 с.
6. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів: Світ, 2002. 672 с.
7. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.
8. Книш М. М. Бразилія: суспільно-географічна характеристика : навч. посіб. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. 148 с.
9. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія Америки: навч. посіб. / Наук. ред. О. Шаблій. Львів: ЛНУ ім. І Франка, 1999. 299 с.
10. Мандрик І., Мельничук А. Регіональні аспекти розвитку сільського

- господарства Бразилії. *Вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2019. № 1(385). С. 39-44.
11. Масляк П. О. Країнознавство : підручник / П.О. Масляк. Київ : Знання, 2007. 292 с.
 12. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.
 13. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 14

Тема. Північна Африка

Мета: сформувати систему знань про склад регіону, особливості ЕГП, населення, господарства країн Північної Африки; визначити місце країн в міжнародному поділі праці; складати порівняльну економіко-географічну характеристику ключових країн регіону; охарактеризувати структуру господарства країн; розвивати навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Оцінка ЕГП і природно-ресурсного потенціалу.
2. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в країнах Північної Африки.
3. Сучасний стан та проблеми соціально-економічного розвитку країн регіону.
4. Особливості та проблеми розвитку і розміщення промисловості в країнах регіону.
5. Сільське господарство країн Північної Африки
6. Транспортна система країн регіону.
7. Роль туризму в економіці країн регіону.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу і навчальну літературу, заповнити таблицю 1 «Політична карта Північної Африки». Нанести на контурну карту країни регіону та їх столиці.

Таблиця 1

Політична карта Північної Африки

Країна	Столиця	Рік здобуття 34лн.34ле ж-ності	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, 34лн.. осіб

2. На основі використання літературних і картографічних джерел скласти порівняльну економіко-географічну характеристику Єгипту та Алжиру. Результати оформити у вигляді таблиці 2. Зробити письмовий висновок про спільні та відмінні риси країн.

Таблиця 2

**Порівняльна економіко-географічна характеристика
Єгипту і Алжиру**

Показники	Єгипет	Алжир
Територія, тис. км ²		
Країни-сусіди		
Рік проголошення незалежності		
Форма правління, адміністративно-територіальний устрій		
Населення (загальна чисельність), 35лн.. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста Етнічний склад населення		
Природні ресурси, у т. ч.: - мінеральні - лісові - водні та гідроенергетичні		
Структура ВВП, %		
Галузі спеціалізації промисловості та найбільші промислові центри		
Основні галузі: - рослинництва - тваринництва		
Транспортна система: - основні транспортні магістралі - головні морські порти		
Товарна структура: - експорту - імпорту		
Основні торгівельні партнери		
Найвизначніші туристичні об'єкти і місця		

3. Дослідити особливості розвитку туристичного бізнесу в Єгипті. Вказати причини та основні рушійні сили, що перетворили країну на «туристичну Мекку».

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.
7. Копачинська Г., Мандрик І., Сугак І. Історичні етапи розвитку туризму в Єгипті. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2021. № 1 (9). С. 220-239.
8. Мандрик І., Мельничук А. Регіональні особливості розвитку культурно-пізнавального туризму в країнах Північної Африки. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Сер. : Географічні науки*. 2020. № 5 (409). С. 99-106.
9. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 15

Тема. **Західна і Центральна Африка**

Мета: визначити особливості та проблеми соціально-економічного розвитку країн Західної та Центральної Африки, виявити спільні та відмінні риси у розвитку та розміщенні господарства, місце країн у світовому господарстві; удосконалювати вміння та навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Оцінка ЕГП і природно-ресурсного потенціалу.
2. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в країнах Західної і Центральної Африки. Соціальні проблеми.

3. Сучасний стан та проблеми соціально-економічного розвитку країн регіону.
4. Сільське господарство – провідна галузь економіки країн Центральної Африки.
5. Особливості та проблеми розвитку і розміщення промисловості в країнах регіону.
6. Транспортна система країн регіону.
7. Демократична Республіка Конго та Нігерія як найбільші країни Західної та Центральної Африки.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу і навчальну літературу, заповнити таблицю 1 «Політична карта Західної та Центральної Африки»

Таблиця 1

Політична карта Західної та Центральної Африки

Країна	Столиця	Рік здобуття незалежності	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб

2. Нанести на контурну карту країни Західної та Центральної Африки, підписати їх столиці та різними кольорами або штриховкою позначити колоніями яких держав були країни регіону.
3. Використовуючи навчальну літературу та інтернет-джерела, заповнити таблицю 2 «Галузева структура економіки країн Центральної Африки». Порівняти розподіл ВВП і робочої сили за секторами економіки. Зробити висновки.

Таблиця 2

Галузева структура економіки країн Центральної Африки

Країна	ВВП за секторами, %			Робоча сила за секторами, %		
	сільське господарство	промисловість	сфера послуг	сільське господарство	промисловість	сфера послуг

4. На основі використання літературних і картографічних джерел скласти порівняльну економіко-географічну характеристику Нігерії та ДР Конго. Результати оформити у вигляді таблиці 3. Зробити письмовий висновок про спільні та відмінні риси країн.

Таблиця 3

Порівняльна економіко-географічна характеристика Нігерії і ДР Конго

Показники	Нігерія	ДР Конго
Територія, тис. км ²		

Країни-сусіди		
Форма правління, адміністративно- територіальний устрій		
Чисю колонією була, рік проголошення незалежності		
Населення (загальна чисельність), млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста Етнічний склад населення Релігійний склад населення		
Природні ресурси, у т. ч.: - мінеральні - лісові - водні та гідроенергетичні		
Структура ВВП, %		
Галузі спеціалізації промисловості та найбільші промислові центри		
Основні галузі: - рослинництва - тваринництва		
Транспортна система: - основні транспортні магістралі - головні морські порти		
Товарна структура: - експорту - імпорту		
Основні торгівельні партнери - по експорту - по імпорту		

Рекомендована література

1. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Блій Г. де. Географія: світи, регіони, концепти : пер. з англ. / Г. де Блій, П. Муллер, О. Шаблій. Київ : Либідь, 2004. 740 с.

4. Дахно І. І. Країни світу: Енциклопедичний дов. Київ : Мапа, 2004. 606 с.
5. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів: Світ, 2002. 672 с.
6. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / М. М. Книш ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів: ЛНУ, 2006. 264 с.
7. Лажнік В. Й., Оліферович С. А. Соціальні проблеми розвитку країн Західної Африки . *Наук. вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Географічні науки.* 2010. № 15. С. 122–132.
8. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ: Знання, 2007. 292 с.
9. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Київ: Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 16

Тема. Східна Африка

Мета: охарактеризувати склад регіону, особливості розміщення та формування населення, ресурсозабезпеченість, загальні ознаки господарства країн Східної Африки; визначити роль країн у світовому господарстві, їхню участь у МГПП; розвивати вміння обґрунтовувати галузеву і територіальну структуру господарства країн регіону; удосконалювати вміння та навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Оцінка ЕГП і природно-ресурсного потенціалу.
2. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в країнах Східної Африки. Соціальні та демографічні проблеми.
3. Сучасний стан та проблеми соціально-економічного розвитку країн регіону.
4. Сільське господарство – провідна галузь економіки країн Східної Африки.
5. Особливості та проблеми розвитку і розміщення промисловості в країнах регіону.
6. Транспортна система країн регіону.
7. Роль міжнародного туризму в економіці окремих країн Східної Африки.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу і навчальну літературу, заповнити таблицю 1 «Політична карта Східної Африки». Нанести на контурну карту країни та їх столиці.

Політична карта Східної Африки

Країна	Столиця	Рік здобуття незалежності	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб

2. На основі використання літературних і картографічних джерел скласти порівняльну економіко-географічну характеристику Ефіопії і Танзанії. Результати оформити у вигляді таблиці 1. Зробити письмовий висновок про спільні та відмінні риси країн.

Порівняльна економіко-географічна характеристика Ефіопії і Танзанії

Показники	Ефіопія	Танзанія
Територія, тис. км ²		
Країни-сусіди		
Форма правління, адміністративно-територіальний устрій		
Числом колонією була, рік проголошення незалежності		
Населення (загальна чисельність), млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста Етнічний склад населення Релігійний склад населення		
Природні ресурси, у т. ч.: - мінеральні - лісові - водні та гідроенергетичні - природно-рекреаційні (національні парки)		
Структура ВВП, %		
Галузі спеціалізації промисловості та найбільші промислові центри		
Основні галузі: - рослинництва		

- тваринництва		
Транспортна система: - основні види транспорту - основні транспортні магістралі		
Товарна структура: - експорту - імпорту		
Основні торговельні партнери - по експорту - по імпорту		

3. Користуючись картами атласу, нанести на контурну карту найважливіші родовища корисних копалин, найбільші промислові центри та зони спеціалізації сільського господарства країн регіону.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 17

Тема. Південна Африка

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, природи, населення, господарства країн Південної Африки; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країн регіону; визначити місце і роль ПАР в економіці регіону та МТПП: удосконалювати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону, ЕГП і природно-ресурсний потенціал краї Південної Африки.
2. Етнічний склад і етногеографія населення. Етнополітичні проблеми розвитку країн регіону, зокрема ПАР.
3. Особливості розвитку промисловості ПАР та інших країн регіону.
4. Два сектори ведення сільського господарства – особливість розвитку економіки країн.
5. Транспорт і соціальна сфера. Роль міжнародного туризму в економіці ПАР.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу, навчальну літературу та інтернет-джерела, заповнити таблицю 1 «Мінерально-сировинна база розвитку господарства ПАР». За даними таблиці 1 скласти письмову характеристику особливостей розвитку гірничодобувної промисловості країни.

Таблиця 1

Мінерально-сировинна база розвитку господарства ПАР

Мінеральна сировина	Загальні запаси, млн т	Частка у світових запасах, %	Обсяг видобутку, млн т	Обсяг експорту, млн т

2. За картографічними і літературними джерелами виявити особливості розселення найбільших етносів Південної Африки за країнами, у тому числі ПАР за провінціями. Результати дослідження занести в таблицю 2. Виділити відмінності в етнічному та расовому складі населення регіону порівняно з іншими регіонами Африки.

Таблиця 2

Найбільші етноси Південної Африки

Етнос	Чисельність	Розселення (країна або провінція ПАР)

3. На контурну карту нанести головні родовища корисних копалин, основні промислові центри, морські порти і зони спеціалізації сільського господарства країн Південної Африки.

Рекомендована література

9. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.

10. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
11. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
12. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
13. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
14. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.
15. Мандрик І., Карасійчук Т. Регіональні особливості та проблеми розвитку пригодницького туризму в Південно-Африканській Республіці. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Сер. : Географічні науки.* 2020. № 5 (409). С. 121-126.
16. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
17. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 18

Тема. Австралія

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства, економічні райони країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країни; удосконалювати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Основні риси ЕГП та природних умов і ресурсів Австралії.
 1. Історичні особливості заселення і освоєння австралійського континенту.
 2. Особливості розвитку економіки країни в ХІХ-ХХ ст.
 3. Промисловість Австралії.
 4. Сучасні тенденції і особливості розвитку та розміщення сільського господарства країни.
 5. Транспортна система Австралії.
 6. Зовнішня торгівля і зовнішня політика країни.
 7. Економічні райони Австралії.

Практичні завдання

1. Дати оцінку економіко-географічного положення Австралії. Охарактеризуйте його переваги й недоліки. Відповідь оформити у вигляді таблиці 1.

Переваги й недоліки економіко-географічного положення Австралії

Переваги ЕГП Австралії	Недоліки ЕГП Австралії

2. На основі літературних джерел скласти опис історії заселення континенту і особливостей розвитку Австралії в колоніальні і новітні часи.
3. Використовуючи карти атласу, літературні та інтернет-джерела, скласти таблицю 2 «Мінерально-сировинна база розвитку господарства Австралії». За даними таблиці 2 скласти письмову характеристику особливостей розвитку гірничодобувної промисловості країни.

Мінерально-сировинна база розвитку господарства Австралії

Мінеральна сировина	Загальні запаси, млн т	Частка у світових запасах, %	Обсяг видобутку, млн т	Обсяг експорту, млн т

4. На контурну карту Австралії нанести адміністративно-територіальний устрій, головні родовища корисних копалин, основні промислові центри і зони спеціалізації сільського господарства

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесневич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 19

Тема. Океанія

Мета: сформувати систему знань про склад регіону, особливості ЕГП, природи, населення країн Океанії; визначити особливості соціально-економічного розвитку країн Океанії, галузеву і територіальну структуру господарства, місце країн у світовому господарстві; удосконалити навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Формування політичної карти Океанії.
2. Природні умови і ресурси країн регіону.
3. Демографічна ситуація в країнах регіону. Соціальні проблеми.
4. Загальні особливості розвитку і розміщення господарства.
5. Сільське господарство – провідна галузь економіки країн Океанії.
6. Роль міжнародного туризму в економіці країн регіону.
7. Нова Зеландія – найрозвиненіша держава Океанії.

Практичні завдання

1. Скласти таблицю «Політична карта Океанії», вказавши суверенні держави і залежні території. На контурну карту нанести держави Океанії, підписати їх столиці, залежні території та їх адміністративні центри. Позначити острови, що входять до Меланезії, Мікронезії і Полінезії.

Таблиця 1

Політична карта Океанії

Назва країни	Столиця	Рік здобуття незалежності	Державний устрій	Форма правління	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб

2. Використовуючи літературні та інтернет-джерела, визначити види господарської діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країн Океанії. Результати оформити в таблиці 2. Зробити висновки.

Таблиця 2

Види господарської діяльності, що визначають господарську спеціалізацію країн Океанії

Первинний сектор	Вторинний сектор	Третинний сектор

3. За картами атласу і навчальною літературою дати коротку економіко-географічну характеристику Нової Зеландії. Результати оформити у вигляді таблиці 3.

Таблиця 3

Економіко-географічна характеристика Нової Зеландії

Показники	Характеристика
Площа, склад (назва островів)	
Населення	
Чисельність	
Природний приріст	
Щільність	
Рівень урбанізації, найбільші міста	
Етнічний склад	
Релігійний склад	
Природні ресурси	
Мінеральні	
Водні	
Лісові	
Ґрунтові	
Агрокліматичні	
Природно-рекреаційні	
Загальна характеристика господарства	
Динаміка ВВП	
ВВП на душу населення	
Структура ВВП, %	
Промисловість	
Галузі спеціалізації	
Найбільші промислові компанії	
Головні промислові вузли і центри (із зазначенням їх галузевої структури)	
Сільське господарство	
Структура і спеціалізація сільського господарства	
Рослинництво	
Тваринництво	
Транспорт	
Розвинені види транспорту	
Найбільші морські порти	
Зовнішня торгівля	
Структура експорту	
Структура імпорту	
Сальдо торгівельного балансу	
Основні торгівельні партнери	

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.

2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесневич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється на основі поточного і підсумкового контролю. Загальна оцінка за освітній компонент (ОК) складається як алгебраїчна сума оцінок за поточний контроль (аудиторні заняття); модульні контрольні роботи наприкінці кожного змістового модуля; самостійну роботу впродовж семестру. При цьому враховується присутність здобувача на заняттях та його активність під час практичних (семінарських) занять.

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу з ОК – 100 балів. За поточну успішність студент може отримати максимум 40 балів, за виконання підсумкових завдань (2 модульних контрольних роботи) – 60 балів.

Теми практичних занять сформовані із поєднання усних запитань для обговорення та практичних завдань (розрахунково-аналітичні завдання, складання картосхем, таблиць тощо) та оцінюються у 2 чи 3 бали кожне залежно від складності завдань. Практичні навички можуть бути оцінені, якщо виконано всі завдання, оформлено роботу, написані висновки.

Самостійна робота оцінюється під час усних відповідей студентів та включається до загальної оцінки теми під час практичного заняття.

Модуль 2 передбачає перевірку підсумкових знань і вмінь здобувачів освіти шляхом написання модульних контрольних робіт (у формі тестових завдань) після кожного змістового модуля (модульні контрольні роботи оцінюються за 30-бальною шкалою).

Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної культури і *добročесності*. Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставлених завдань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. У разі відсутності здобувача освіти на практичних (семінарських) заняттях з об'єктивних причин, він має право виконати відповідні практичні завдання і одержати оцінки. Відпрацювання пропущених занять має відбутися до останнього практичного (семінарського) заняття під час індивідуально-консультативної роботи викладача.

Формою підсумкового контролю є іспит. Якщо поточна семестрова оцінка становить не менше 75 балів, то за згодою здобувача освіти вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
4. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу : посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2003. 688 с.
5. Блій Г. де, Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти : пер. з англ. Київ : Либідь, 2004. 740 с.
6. Головченко В., Кравчук О. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія : навч. посіб. Київ : Нічлава, 2006. 336 с.
7. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
8. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
9. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 264 с.
10. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія Америки : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 1999. 300 с..
11. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
12. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство : теорія та практика: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
13. Мандрик І. П. Регіональна економічна і соціальна географія : конспект лекцій. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 261 с.
14. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
15. Соціально-економічна географія світу / за ред. Кузика С. П. Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. 256 с.
16. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с.
17. Шаблій О. Економічна і соціальна географія світу : навч. посіб. / О. Шаблій, С. Кузик, М. Книш, І. Ровенчак, Г. Анісімова ; С. Кузик (ред.). 2-ге вид., зі змінами. Львів : Світ, 2005. 672 с.
18. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Додаткова

1. Австралія : навч. посіб. до курсу «Країнознавство» / Н. М. Жилко (уклад.), В. П. Коваленко (уклад.). Ніжин : НДУ, 2006. 144 с.
2. Бірдсалл С. С., Флорін Д. Географія США. Київ, 2000. 208 с.
3. Дахно І. І., Тимофіїв С. М. Країни світу : довідник. Київ : МАПА, 2005. 608 с.
4. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник . 5-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 839 с.
5. Жилко Н. М. Сполучені Штати Америки : навч. посіб. до курсу «Країнознавство». Ніжин : НДПУ ім. М.Гоголя, 2003. 250 с.
6. Ігнат'єв П. М. Країнознавство. Країни Азії : навч. посіб. Чернівці : Книги – ХХІ, 2004. 384 с.
7. Канада : навч. посібник до курсу «Країнознавство» / Н. М. Жилко (уклад.), В. О. Коваленко (уклад.). Ніжин : Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2003. 175 с.
8. Книш М. М. Бразилія: суспільно-географічна характеристика : навч. посібник. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. 148 с.
9. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки / М. С. Дорошко, Р. Д. Кривонос, В. П. Крижанівський, Н. Ф. Сербіна. Київ : Ніка, 2009. 312 с.
10. Країнознавство: теорія та практика : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Київ : ЦУЛ, 2012. 528 с.
11. Країнознавча характеристика Чеської Республіки : кол. моногр. / В. Й. Лажнік, І. П. Мандрик, В. О. Патійчук та ін. ; за наук. ред. В. Й. Лажніка. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 668 с.
12. Луцишин П. В., Клімонт Д. Ю., Федонюк С. В. Географія продуктивних сил Польщі: навч. посіб. Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 356 с.
13. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної і Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.
14. Стадник О. Г. Країнознавство. Ч. 2 : Європа. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 95 с.
15. Стадник О. Г. Країнознавство. Ч. 1 : Європа. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 110 с.
16. Турчин Я. Б., Дорош Л. О., Горбач О. Н. Країнознавство : навч. посібник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. 276 с.

Навчально-методичне видання

Мандрик Ірина Петрівна, Пугач Сергій Олександрович

Регіональна економічна і соціальна географія світу

Методичні рекомендації до виконання практичних робіт

Видання друкується в авторській редакції

Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2023